



## בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3922/14

לפני :  
כבוד הנשיאה מ' נאור  
כבוד השופט נ' הנדל  
כבוד השופט נ' סולברג

העותרים :  
1. הוועד הציבורי נגד עינויים  
2. סאמח עוידה  
3. לירן רזינסקי  
4. אלמה ביבלרש  
5. מיכל גורן  
6. ליאור בן אליהו  
7. יעל קינן  
8. שרה בנינגה  
9. נח בנינגה  
10. אלימלך שרון

נגד

המשיבים :  
1. היועץ המשפטי לממשלה - פרקליטות המדינה  
2. המחלקה לחקירות שוטרים  
3. דוד חיון  
4. אופיר יונה  
5. חיים בלומנפלד

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה : י"ב בתמוז התשע"ה (29.6.2015)

בשם העותרים : עו"ד אנו דעואל לוסקי ; עו"ד אפרת ברגמן-ספיר

בשם המשיבים 1-2 : עו"ד אבינעם סגל-אלעד ; עו"ד יעל מורג יקו-אל

## פסק-דין

הנשיאה מ' נאור:

בגדרה של העתירה שלפנינו התבקשנו להורות לרשויות התביעה להגיש כתבי אישום נגד המשיבים 3-5, קצינים במשטרת ישראל, בגין מעשיהם בהפגנה.

רקע

1. ביום שישי, ה-27.5.2011 התקיימה בראס אל עמוד שבמזרח ירושלים הפגנה של קבוצה המכונה "סולידריות שייח' ג'ראח". הקבוצה נהגה להפגין דרך קבע כנגד התיישבות יהודים בשכונות במזרח ירושלים. באותו יום שישי, סביב השעה 16:00, החלו להתאסף כ-150 מפגינים, יהודים וערבים, למול הכניסה ל"מעלה הזיתים". ההפגנה התקיימה בדרך המובילה לחניית המבנה המכונה "מתחם מוסקוביץ'". תחילה עמדו המפגינים מצוידים בשלטים משני צדי הדרך. לאחר זמן, ירדו חלק מהמפגינים ונעמדו על הדרך, מה שהאט את קצב זרימת התנועה. בשלב מסוים נוצר חיכוך בין מפגינים לבין תושבי המתחם, והאווירה התלקחה. בהמשך, חלק מהמפגינים התיישבו על הדרך כדי לחסום אותה, ואחזו זה בזה בשילוב גפיים. הצדדים חלוקים בשאלה האם בשלב מסוים הוכרזה ההפגנה כהתקהלות בלתי חוקית, וכן בדבר ההצדקה להכרזה כזאת. כך או כך, השוטרים החלו לפזר את המפגינים כדי לאפשר מעבר כלי רכב, פעולה שלאור התנגדות המפגינים הייתה כרוכה בהפעלת כוח. גם העותרים וגם המדינה הגישו לנו סרטונים המתעדים את ההפגנה ואת החיכוכים שהיו בה.

2. העותרים 2-10 היו בין הנוכחים בהפגנה והם טענו כי נפגעו מאלמות משטרתית. חלקם אף נעצרו במהלך ההפגנה, אך לא הוגשו נגדם כתבי אישום. ביום 30.5.2011, כשלושה ימים לאחר ההפגנה, הגישו העותרים ומפגינים נוספים תלונה לידי מח"ש בכל הנוגע להתנהלות המשטרה בהפגנה. ביום 18.7.2011 הועברו לידי מח"ש ראיות שונות ובכללן דיסק עם צילומים. במסגרת החקירות במח"ש, המשיב 3, ששימש באותה עת כמפקד תחנת שלם במחוז ירושלים, נחקר בחשד לשימוש בכוח שלא כדין בכך שדרך על זרועה של העותרת 4; המשיב 4, ששימש באותה עת כראש מחלקת חקירות תחנת שלם, נחקר בחשד להטרדה מינית; המשיב 5, ששימש באותה עת כסגן מפקד מרחב ציון, נחקר בחשד לשימוש בכוח שלא כדין בכך שדרך על ידי מפגינים ובכך שבעט בחזה של מפגין; בנוסף, נבדקה במח"ש תלונתו של העותר 2 בדבר גניבת מכשירו הסלולארי. לאחר כשבועה חודשים, ביום 8.2.2012, הודיעה מח"ש

שחקירת התלונות הסתיימה ושהתיק הועבר לטיפולו של פרקליט. לאחר כשנה וחצי, ביום 19.11.2012, הודיעה מח"ש שהוחלט לסגור את תיק החקירה כנגד המשיבים 3-5 בעילה של העדר עניין לציבור.

ביום 21.3.2013 – ולאחר שנתקבלה ארכה לשם כך – הוגש ערר, שהתמקד בעילת סגירת התיק. מח"ש התעכבו בהעברת הערר למחלקת העררים, ולכן רק ביום 30.12.2013 התקבלה תשובת המחלקה – שדחתה את הערר. הדחייה נומקה בכך שהשוטרים עשו שימוש בכוח סביר שנדרש בנסיבות העניין עקב התנגדות המפגינים וסירובם לשתף פעולה עם השוטרים. הפעם, העילה לסגירת התיק הייתה העדר אשמה. לנוכח שינוי עילת הסגירה הגישו העותרים ערר נוסף ביום 11.3.2014, שבו הציגו את הראיות התומכות – לדידם – בגרסתם לעניין אשמת השוטרים. כעבור שלושה ימים, ביום 17.3.2014, ניתנה החלטה שדוחה גם את הערר השני, בנימוק שלא הובאו בו טענות או ראיות חדשות. ביום 2.6.2014 הוגשה עתירה זו.

ההליכים לפנינו

3. ביום 29.6.2015 התקיים דיון בפנינו. בדיון העלנו שאלה בפני באת כוח העותרים האם העתירה שיקפה את שהתרחש בהפגנה, או שמא היא ציירה תמונה פסטורלית מדי. באת כוח העותרים הסכימה לחזור בה מן העתירה אם צפייה בסרטונים תלמד כי אכן ישנו פער בין התיאור שבעתירה לבין מה שהתרחש בהפגנה. בתום הדיון הוסכם – כי העותרים יבחרו חמשה קטעים שבהם נראית לשיטתם אלימות בלתי מוצדקת של שוטרים ויעבירו אותם למדינה; כי המדינה תגיש את צילומיה-היא; וכי כל הראיות יוגשו במשותף לבית המשפט. ביום 7.9.2015 הגישו הצדדים סרטונים מטעמם.

אדגיש כבר כאן: ככלל אין בית המשפט בודק בכגון דא את הראיות ואולם סברנו כי אם מתוך הצילומים עולה תמונה חד משמעית המצדיקה העמדה לדיון, אולי ראוי לנהוג אחרת. בסופו של דבר, לאחר צפייה בסרטונים שהגישו הצדדים לבקשתנו, מסקנתי היא כי אין בהם כדי להצדיק התערבות בשיקול דעת היועץ המשפטי.

הסרטונים שהוגשו לבקשת בית המשפט

4. ב-"סרטון 1" שהגישו העותרים נראה העותר 2 משלהב במגאפון את המפגינים היושבים על הדרך וחוסמים אותה בגופם. לאחר מספר שניות המשיב 4 נראה מושך את העותר 2 בחולצתו מהגב, ומפיל אותו ארצה. בשלב זה משכו אותו מספר שוטרים כשפניו מכוסות בחולצתו. תוך כדי הדברים משקפיו של העותר 2 הועפו הצידה. אחת המפגינות הסבה את תשומת ליבו של שוטר לכך, אך הוא לא השיב את המשקפיים לעותר 2. לאחר מכן העותר 2 הולך פנימה לתוך מתחם החנייה כשפניו עדיין מכוסות. מול סרטון זה הציגה המדינה סרטון, המכונה "קטע 1", שבו נראים המפגינים יושבים על הדרך וחוסמים אותה בגופם. לאחר מכן מובא "קטע 2" שבו נראים כוחות הבטחון כורזים למפגינים. בשלב מסוים השוטרים התחילו לפנות בכוח את המפגינים. אז נראה העותר 2 שעמד בסמוך עם מגאפון, ניגש אל השוטרים ומשוחח איתם, ודומה כי הם מגיעים להבנה מסוימת משום שבעקבות השיח השוטרים סמנו אחד לשני לחדול מהפינוי, והצביעו על העותר 2. בשלב זה השוטרים הביטו בעותר 2 שזו הצדה, ונראה שוב כורז למפגינים בצורה משלהבת (לפי תנועות גופו הקצביות). אז שבו השוטרים לפנות את המפגינים בכוח, ובמקביל המשיב 4 הפיל את העותר 2 לרצפה כפי שתואר קודם לכן.

ב-"סרטון 2" שהגישו העותרים נראים השוטרים כשהם מפנים בכוח את המפגינים החוסמים בגופם את הדרך. אחד השוטרים נראה מפעיל אקדח טייזר על רגלו של העותר 9 הנאחז בחבריו. ברקע נשמעו קריאות כנגד השוטרים המכנות אותם טרוריסטים. מיד לאחר השימוש באקדח הטייזר העותר 9 המשיך לאחוז בחברו בחוזקה ולהתנגד לפינוי. מאוחר יותר (הסרטון ערוך) נראה העותר 9 שוכב על הרצפה כמעולף, וסביבו מפגינים המטפלים בו. בשלב מאוחר יותר (גם כאן הסרטון ערוך) נראים מספר שוטרים נגשים לפנותו, כשהם מרימים אותו בידי וברגליו, פעולה שנכשלת בשל התנגדות המפגינים. מול סרטון זה הציגה המדינה סרטון המכונה "קטע 3" שבו נראה רכב מנסה לצאת מהחניה, בזמן שהעותר 9 וחבריו יושבים על הדרך, חוסמים אותה בגופם, ומתנגדים לפינוי.

ב-"סרטון 3" שהגישו העותרים נראה המשיב 3 דורך על זרועה של אחת המפגינות. לאירוע זה אתיחס בפירוט בהמשך.

"סרטון 4" שהציגו העותרים אינו ברור, וברובו אין למצלמה זווית ישירה להתרחשות הרלוונטית. מכל מקום, בסרטון נראית המולה, ובשלב מסוים נשמע ברקע קול הדומה לקול שמשמיע אקדח טייזר, אם כי שימוש באקדח לא נקלט בעין המצלמה. לאחר מכן ניתן לראות את המשיב 3 כשהוא אווז בעותר 6 השוכב על הרצפה. ברקע נשמע מפגין קורא "למה עשית לו את זה הוא לא התנגד". למול סרטון זה לא הציגה המדינה סרטון מטעמה. ואולם הסרטון שהציגו המפגינים אינו בהיר דיו. לא ניתן לראות בו את התנהגות העותר 6 קודם לשניות שבהן נשמע הקול שאפשר שהוא של אקדח טייזר.

ב-"סרטון 5" שהציגו העותרים נראים מפגינים עומדים על הדרך כשמגיע רכב מיני-וואן לבן. המפגינים עומדים בדרכו של הרכב, אך הוא ממשיך להתקדם באופן שמכריח את המפגינים לסגת כדי לא להיפגע. לאחר מכן נראים מפגינים נעים בעקבות הרכב לכיוון הכניסה לחנייה, כשאחד מהם בועט ברכב, ומתעמתים עם אנשי האבטחה והשוטרים שעומדים בפתח. גם למול סרטון זה לא הציגה המדינה סרטון מטעמה.

#### טענות הצדדים

5. הצדדים לא היו חלוקים על כך שהופעל כוח על ידי המשטרה. עובדה זו גם משתקפת היטב בסרטונים. עיקר טענתם של העותרים היה כי הכוח שהופעל לא היה מוצדק בנסיבות העניין. העותרים טענו כי המשיבים 3-5 הפרו את הוראותיו של בית המשפט, דכאו את ההפגנה באלימות מופרזת, ביצעו מעצרי שווא ואף עשו שימוש באקדח טייזר בשתי הזדמנויות שונות. אלימות השוטרים כללה, לטענת העותרים, גם הטרדה מינית של אחת העותרות, והם טענו גם שישנו חשד ממשי לגניבת רכשו של אחד העותרים. כל זאת, לטענתם, בזמן שהשוטרים לא שמרו כראוי על המפגינים מפני התנכלויות מצד תושבי המתחם. האלימות מצד השוטרים כמו גם מעצרי השווא, נועדו – לטענת העותרים – למנוע את המשכה של ההפגנה. עוד טענו העותרים כי גרסת המשטרה לאירועים – הנלמדת מתוך הודעות השוטרים, דו"חות הפעולה וחקירת מח"ש – היא מגמתית וחסרה. זאת, בעוד שהתמונה הראייתית שהציגו העותרים היא אמינה ועקבית.

וזה עיקר טענות המדינה: בראש ובראשונה טענה המדינה כי דין העתירה להידחות על הסף בשל הכלל שלפיו מידת התערבותו של בית המשפט בשיקול דעת רשויות התביעה הינה מצומצמת ביותר. על כך למעשה לא חלקו העותרים – הם הסכימו שמידת ההתערבות לגבי החלטה שלא להעמיד לדין מצומצמת – ואף

מצומצמת במיוחד מקום שבו ההחלטה מבוססת על עילה של חוסר ראיות. המדינה סברה כי ההחלטה בענייננו היא ראויה וסבירה וכי אינה באה בגדרם של אותם מקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם מתערב בית המשפט. עוד טענה המדינה כי העתירה הציגה את ההפגנה באופן שלא שיקף את שהתרחש בה, וכי דובר באירוע שכלל הפרות סדר משמעותיות מצד המפגינים – ואף הפעלת אלימות כנגד שוטרים. המדינה ציינה גם את היקפה הנרחב של החקירה שנערכה, שכללה הודעות מהמפגינים שנעצרו במהלך ההפגנה; הודעות מהמשיבים 3-5 שניגבו במשטרה ביום ההפגנה; דו"חות פעולה ומזכרים שנערכו גם כן ביום ההפגנה; הודעות העותרים במשטרה; חקירות המשיבים במח"ש; וכן סרטונים שהוסרטו על ידי המפגינים ועל ידי המשטרה. נטען כי ההחלטה שהתקבלה במח"ש על יסוד חקירה זו הייתה מבוססת ושקולה, וכי היא נבחנה על ידי גורמי המקצוע בפרקליטות המדינה במסגרת הערר ואף אושרה על ידי משנה לפרקליט המדינה.

דיון והכרעה

השאלה העומדת להכרעה היא האם במקרה הנוכחי ישנה הצדקה להתערב בהחלטת רשויות התביעה שלא להעמיד אדם לדין.

התערבות בהחלטת רשויות התביעה

6. "נקודת המוצא לדיוננו תימצא בשורה ארוכה של פסקי דין בהם נקבעה ההלכה, לפיה בית משפט זה לא יתערב בשיקול דעתם של היועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה בשאלות של העמדה לדין פלילי, אלא במקרים נדירים וחריגים בהם החלטתם היא בלתי סבירה באורח קיצוני או נגועה בעיוות מהותי ... " (בג"ץ 143/12 ג'ילאני נ' היועץ המשפטי לממשלה (20.7.2014)). כך בעניין ג'ילאני וכך גם בענייננו. מנהגו של בית המשפט שלא להתערב בשיקול דעת רשויות התביעה בעניינים מסוג זה. לא מצאתי בענייננו הצדקה לכך שבית המשפט יחרוג ממנהגו.

נקבע בפסיקה כי במקרים שבהם היועץ המשפטי הגיע למסקנה שהראיות אינן מספיקות להגשת כתב-אישום, להבדיל ממקרים שבהם הוא סבור כי אין בתיק עניין לציבור, "ינהג בית-המשפט מידת ריסון כפולה ומכופלת" (בג"ץ 5675/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נט(1) 199, 209 (2004) (להלן: עניין התנועה למען איכות השלטון)). למעשה, ככל הנראה "אין תקדים להתערבות בית המשפט בהחלטת היועץ המשפטי שלא להעמיד אדם לדין בשל חוסר

ראיות" (בג"ץ 2684/12 י"ב בחשוון התנועה לחיזוק הסובלנות בחינוך הדתי נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה נ' לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' רובינשטיין (9.12.2015)). עוד נקבע בפסיקה כי "גם מקום שבו תימצא לו עילה להעמיד במבחן ביקורתו את החלטת היועץ המשפטי בדבר דיות חומר הראיות, ככלל יימנע בית- המשפט מבדיקה מפורטת של חומר הראיות הגולמי – משל היה 'יועץ משפטי על' – אלא יסתפק בבחינת תהליך קבלת ההחלטה" (התנועה למען איכות השלטון, בעמ' 212). לא מצאתי פגם בתהליך קבלת ההחלטה בענייננו – הליך שהחל במח"ש, והגיע עד למשנה לפרקליט המדינה; הליך שנשמך על ראיות רבות ומהימנות בנוגע לאירועים. כזכור, טענות העותרים נבחנו בפרקליטות המדינה פעמיים – במסגרת שני עררים שונים.

במקרה הנוכחי הסכמנו לבחון חלק מהראיות לגופן, אף שככלל אין אנו עושים כן. אני מבקשת להדגיש כי חרגנו ממנהגנו מהטעם שאם סרטונים מנציחים באופן ברור וחד משמעי אירוע המצדיק העמדה לדין והיועץ המשפטי מתעלם מכך, היה מקום לשקול הוצאת צו על תנאי בעניין זה.

7. צפייה בסרטונים מעלה כי עת ארוכה נהגו השוטרים באיפוק יחסי למול קריאות מתריסות של המפגינים, וגם לא הגיבו על ניסיונם של המפגינים להפוך את השוטרים שנכחו במקום למי שקובעים כביכול את מדיניות הממשלה, וראויים (לשיטתם של המפגינים) לגינוי אישי בשל כך. אכן, בשלב מסוים היה שימוש מסוים בכוח בהפגנה. על כך אין המשטרה חולקת. אך לדעתי אין להתערב בשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה. אין מקום לקבוע שבנסיבות הנצפות בסרטונים השימוש בכוח חרג מגדר הסבירות.

8. מהצפייה בסרטונים נראה גם כי הייתה עילה להכריז על ההפגנה כהתקהלות בלתי חוקית, וכי בוצעה הכרזה כזאת. לפי סעיף 151 לחוק העונשין, התשל"ז-1977:

<p>151. שלושה אנשים לפחות שנתקהלו לשם עבירה, או שנתקהלו למטרה משותפת, ואפילו כשרה, ומתנהגים באופן הנותן לאנשים שבסביבה יסוד סביר לחשוש שהמתקהלים יעשו מעשה שיפר את השלום, או שבעצם התקהלותם יעוררו אנשים אחרים, ללא צורך וללא עילה מספקת, להפר את השלום, הרי זו התקהלות אסורה, והמשתתף בהתקהלות אסורה, דינו - מאסר שנה אחת.</p>	<p>התקהלות אסורה</p>
---	----------------------

אין לדעתי מקום להתערב כנדרש, בהחלטה לפיה פעילות המפגינים להפרת הסדר הציבורי והשלום, שבאה לידי ביטוי – בין היתר – בחסימה פיזית של הדרך, עולה כדי התקהלות בלתי חוקית. למעשה, לשיטת המפגינים שטענו כי רכב של תושבי המתחם שעבר במקום כמעט ודרס אותם, הרי שאין צורך להידרש לחשש תיאורטי להפרת השלום – שכן הפרה כזו התרחשה בפועל, ונשקף ממנה סיכון למפגינים.

ההפגנה התרחשה בדרך המובילה למתחם מגורים פרטי. המפגינים חסמו את הדרך בהיצמדס זה לזה ומנעו בגופם מעבר של רכבים. בהיבט זה, ענייננו בהתנגשות בין אינטרסים. מצד אחד עומדת הזכות להפגין. זכות זו היא זכות יסוד חוקתית שקשה להפריז בחשיבותה, אך כדרך של זכויות היא אינה מוחלטת (ראו למשל בג"ץ 2080/05 עמותת בצדק מרכז אמריקאי ישראלי לקידום נ' המפקח הכללי של המשטרה, פסקה 2 (14.1.2007) (להלן: עניין עמותת בצדק)). מנגד עומדות זכויותיהם של תושבי המקום. הפסיקה עמדה על כך שהפגנה המתקיימת בצמוד לביתו של אדם עלולה לפגוע בזכות הקניין ובזכות לפרטיות של אותו אדם, וכי חסימת דרך עלולה לפגוע בחופש התנועה של האזרח (על איזון אינטרסים בהקשר זה ראו למשל: בג"ץ 2481/93 דין נ' ניצב וילק, מפקד מחוז ירושלים, פ"ד מח(2) 456, 473-483 (1994)). בהקשר זה, נודעת חשיבות לאופיו הפרטי של הקניין (עניין עמותת בצדק, בפסק דינו של השופט ד' חשין). בענייננו, אפשרה המשטרה את קיום ההפגנה כל עוד לא התרחשו הפרות סדר משמעותיות מצד המפגינים. רק משעה שנחסמה הדרך באופן שמנע מתושבי המקום לצאת ולבוא את ביתם ברכב, פעלה המשטרה לפיזור ההפגנה. נראה כי המשטרה איזנה באופן סביר בין זכות המפגינים ובין זכויות התושבים. בנוסף, העדר קשר ברור בין מטרתה המוצהרת של החסימה (מחאה על התנהלות השוטרים – כך לטענת העותרים בסעיף 18 לעתירה) ובין השלכותיה (פגיעה בתושבי המקום שהם אנשים פרטיים) תורמת גם היא לסבירות ההחלטה על פיזור ההפגנה בשלב שבו פוזרה.

אכן, "חופש הביטוי וחופש ההפגנה אין משמעותם אך החופש לבטא דברים הערבים לאוזן. חופש התהלכה אינו רק החופש של ילדים וזרי פרחים בידיהם לצעוד ברחובה של עיר..." (בג"ץ 153/83 לוי נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל, פ"ד לח(2) 393, 411 (1984)). ואולם, החופש להפגין גם אינו החופש לעשות ככל העולה על הדעת במהלך ההפגנה. "חופש האסיפה אין פירושו התפרקות מכל סדר ציבורי, וחופש התהלכה אין פירושו חופש ההתפרעות" (בג"ץ 148/79 סער נ' שר הפנים והמשטרה, פ"ד לד(2) 169, 172 (1979)). ויודגש, איננו עוסקים במגבלה המכוונת לתוכן המסר שההפגנה מבקשת להעביר, כי אם אך במגבלה על אופן העברת המסר (לאבחנה בין סוגי



המגבלות ראו למשל: בג"ץ 806/88 universal city studios inc נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מג(2)22, 35 (1989).

בחזרה לעובדות המקרה; בטרם החל השימוש בכוח מצד כוחות הבטחון נשמעו כריזות למפגינים שישבו על הקרקע ואחזו זה בזה למנוע מעבר כלי רכב. היה אם כן בסיס חוקי לפיזור ההפגנה ונותר לבחון האם הכוח שהופעל היה סביר.

הפעלת כוח

9. צפיתי בסרטונים, והתמונה הכוללת שעולה מהם היא של התנהגות מאופקת יחסית מצד המשטרה, שהלמה את התנהגות המפגינים ותאמה את האופן שבו התפתחה ההפגנה. בנסיבות העניין, אין לומר כי הפעלת הכוח הייתה בלתי סבירה. בנסיבות העניין הדגשתי, משום שאת הפעלת הכוח מצד המשטרה יש לבחון בהתחשב באווירה שאפפה את האירוע. ההפגנה הייתה רוויה בהתגרות מצד המפגינים – שחלק משמעותי ממנה הופנה אל השוטרים, כבר משלבים מוקדמים של ההפגנה. העותרים עצמם העידו בעתירה על כך שההפגנה כוונה גם כנגד השוטרים. העותרים ציינו כי "בתגובה למחדלי המשטרה ... חלק מהמפגינים החליטו, כאקט של מחאה, להתיישב על הארץ כשפניהם מופנות לשער ומולם שורת אנשי ביטחון ומשטרה" (סעיף 18 לעתירה), ובסרטונים נמצאו עדויות רבות נוספות לכך.

10. התרשמתי גם כי ברוב המקרים היה הגיון מנחה להפעלת הכוח, והיא לא נעשתה לשמך. כך למשל בנוגע לפינוי הדרך: המפגינים חסמו את הדרך באופן שלא הותיר למשטרה ברירה אלא להשתמש בכוח כדי לפנותה; ומהסרטונים עולה כי השוטרים הפעילו כוח כשהגיעו כלי רכב שבקשו לעבור בדרך, אך נמנעו מכך כשהדבר לא היה נחוץ.

צפייה בסרטונים מעלה כי הפעלת הכוח בהפגנה לא הייתה של השוטרים בלבד. תושבי המתחם, המפגינים והשוטרים – כולם תרמו את חלקם להתלקחות ההפגנה. די אם אציין כמה דוגמאות: התבטאות חריפה של מפגין כלפי שוטר עוד בטרם התלקחה ההפגנה; נסיעה מסוכנת של רכב של תושבי המתחם שכמעט ופגע במפגינים שעמדו על הדרך; התפרעות מפגינים ואף ניסיון כניסה למתחם החנייה בבית מוסקוביץ'; חסימה פיזית של הדרך מצד המפגינים, שסירבו לשתף פעולה עם ניסיונות השוטרים לפנותה בהידברות; דחיפות אגרסיביות שדחפו השוטרים את המפגינים; תושבי המתחם שירקו והתיזו מים על ההתקהלות; שימוש באקדח טייזר כנגד מפגין

בשעה שלשטר לא נשקפה לכאורה סכנה מצד המפגין; עימות פיזי בין מפגין לשטר, תוך שהמפגין הפעיל כוח אקטיבי ואף כינה את השטר "נאצי"; ומפגינה שמשכה ברצועת נשקו של שטר בשעה שפינה בכוח מפגינים אחרים – כל אלה, ועוד, אירועים מצערים שמוטב שלא היו מתרחשים.

לא אכחד כי התלבטתי לגבי אחד האירועים – שבו נראה שטר דורך על זרועה של מפגינה. ואפרט.

החל משלב מסוים פעלה המשטרה כאמור לפנות בכוח את המפגינים שחסמו את הדרך בגופם ביושבם על הדרך שלובי גפיים. במהלך הפינוי, כך נראה בסרטון של העותרים, דרך המשיב 3 על זרועה של אחת המפגינות – העותרת 4. אסקור את הראיות שהובאו ביחס לאירוע זה.

ביום 21.6.2011 העותרת 4 נתנה הודעה במח"ש (מ/ש/20). בהודעתה, התלוננה העותרת 4 על הכוח שהופעל נגדה על ידי השוטרים במהלך הפינוי. בתוך כך, היא ציינה כי במהלך אחת הפעמים שבה ניסו לפנותה מהדרך, אחד השוטרים ("דודי") תפס את זרועה, ולאחר מכן הניח את נעלו על חלקה העליון של הזרוע והפעיל כוח – כל זאת בזמן שהיא שוכבת על הרצפה. פעולה זו גרמה לה, לטענתה, לסימנים כחולים על היד. היא לא ראתה כל סיבה לפעולה זו של השטר.

ביום 24.8.2011 העותר 2 נתן הודעה במח"ש (מ/ש/25), ואף הביא סרטון שבו ניתן לראות את אירוע הדריכה (ככל הנראה מדובר בסרטון שהוגש כחלק מנספח ע/1 לעתירה ונקרא "העתק פריט 3"). העותר 2 סייע לחוקר לעמוד על זהותה של המפגינה עליה דרך השטר – היא העותרת 4, וכן לזהות את השטר הדורך – הוא המשיב 3.

ביום 12.9.2011 נחקר המשיב 3 תחת אזהרה במח"ש בחשד לשימוש בכוח שלא כדין – לעניין הדריכה על זרועה של העותרת 4 (מ/ש/33). תחילה טען המשיב 3 כי אינו זוכר אירוע כזה, אף שלא הכחיש כי השתמש בכוח במהלך הפינוי. המשיב 3 התמיד בהכחשתו לגבי אירוע הדריכה גם לאחר שהוקראה לו הודעתה של העותרת 4, וגם לאחר שהוקראה לו הודעתו של העותר 2. הוא אמנם שב ואמר כי הפעיל כוח כנגד המפגינים, ואף ציין כי לאור התנגדותם הקשה של המפגינים – שלדבריו פגעה פיזית בו ובשוטריו – אישר שימוש בשוקר חשמלי כנגד חלק מהמפגינים לביצוע מעצר, אך לא הזכיר את מעשה הדריכה. לאחר מכן הוצג למשיב 3 סרטון שהגישו העותרים ובו הוא נראה דורך על העותרת 4. בתגובה לסרטון אמר המשיב 3 כי כעת הוא הבין את

גודל העוצמה של התנגדות המפגינים, וכי הוא שם רגלו על זרועה "בכדי לא לאפשר לה, לחבר ידה, עם אותו מפגין ששכב לידה, והתנגד לפינוי הציר, זהו".

במסגרת הסרטונים שהגישו העותרים לבקשתנו, הוגש גם "סרטון 3". בסרטון נראה המשיב 3 כשהוא רכון מטה ומנסה להפריד בכוח את אחת המפגינות מחבריה שבהם היא אוחזת. כעבור כמה שניות נראה שהמפגינה הופרדה מחברתה שמשמאלה. במקביל נראה המשיב 3 דורך על זרועה השמאלית של המפגינה, ואולם בשניות שקדמו לכך המצלמה אינה מכוונת לאזור זה, ולכן לא ניתן לדעת באיזה רגע בדיוק התחילה הדריכה, ומאיזו סיבה. מכל מקום, נראה לכאורה שהמשיב 3 משתהה בדריכה שניות ספורות ללא סיבה. לאחר שהוא מסיר את רגלו, נשמע קול שואל "צילמת? מספיק? בסדר עם הרגל?". בתגובה לשאלה נשמע צחוק. אז נראה המשיב 3 מרים את ראשו לכיוון המצלמה, שואל – "מצחק אותך?", ושב למטה לפנות את המפגינים. למול סרטון זה לא הציגה המדינה סרטון מטעמה. לסוגיה זו אין אני מייחסת משקל משום שלא ניתן לצפות שכלל זוויות האירוע יצולמו בכל רגע ורגע.

לאחר צפייה בסרטונים שהגישו הצדדים לבקשתנו, ביום 16.9.2015 הוריתי למדינה להבהיר תגובתה לעניין "סרטון 3". המדינה הגיבה ביום 28.10.2015 וטענה שמחקירתו של המשיב 3 במח"ש, כמו גם מהסרטון, עולה שהוא דרך על העותרת לשם שחרור אחיזתה במפגין אחר ששכב לצידה על הדרך בזמן שהתנגדו לפינוי. העותרים השיבו לתגובת המדינה ביום 11.11.2015. הם טענו כי המשיב 3 שיקר בגרסאותיו השונות, וכי די בראיות שבסרטון כדי להצדיק הגשת כתב אישום נגדו.

11. כלל הסרטונים מציגים סיטואציה מורכבת ומצערת. שוטרים ומפגינים, ואם תרצו – מפגינים ושוטרים, משחקים "בחתול ועכבר"; מי יתפוס את מי בקלקלתו? למעשה, דומה כי במקום היו יותר מצלמות שלופות ממפגינים. סרטון 3 מציג את האירוע היחיד שלגביו התעוררו בי ספקות. אלא שקשה להסיק ממנו מה בדיוק קדם לדריכה, ואף קשה להסיק ממנו האם הדריכה הייתה מוצדקת. אמנם, לכל הפחות נדמה שהשתהותו הלכאורית של המשיב 3 בהסרת רגלו מזרועה של המפגינה, על אף שארכה שניות מספר, הייתה מיותרת. אלא שנוכח העובדה שהמפגינים דבקו זה בזה בחזקה רבה (כפי שהדבר משתקף בסרטונים), קשה לומר שניסיונו של המשיב 3 להפריד בין המפגינים חורג משימוש סביר בכוח. עם כל אי הנוחות משימוש בכוח כלשהו, במכלול נסיבות העניין, ובפרט לנוכח אלימות המפגינים וחלקיות הסרטון, הגעתי למסקנה שאין בסרטון כדי להצדיק הוצאת צו על תנאי. אין לבודד את האירוע המתואר

מהמכלול כולו. אין זה מצב בו צילום מציג באופן חד משמעי שהשוטרים חרגו ממידת הכוח הסביר.

12. לבסוף אציין, כי העתירה לא שיקפה כראוי את שהתרחש בהפגנה. לא מצאתי בעתירה זכר לכך שמפגינים רבים התגרו בכוחות הבטחון בצעקות ובקריאות גנאי. גם האלימות והכוח האקטיבי שהפעילו חלק מן המפגינים כנגד כוחות הבטחון לא באו לידי ביטוי בעתירה. ההפך הוא הנכון, מקריאת העתירה מצטיירת תמונה פסטורלית כמעט של התנהגות המפגינים: לפי המתואר שם, הם "עמדו עם שלטים משני צדי השביל וצעקו סיסמאות, דוגלים בעקרון 'אי האלימות'" (סעיף 15 לעתירה), קראו למשטרה שלא לפעול באלימות, ואף הגדילו לעשות והציעו לשוטרים "להצטרף למפגינים" (סעיף 21 לעתירה). ייתכן כי די בכך כדי לדחות את העתירה, בפרט לנוכח האמור בהחלטתנו מיום 29.6.2015, שבה הבהרנו כי אם ימצא שהעתירה לא שיקפה את שצריכה הייתה לשקף, ייתכן ויוסקו מסקנות בהתאם. בסופו של יום, העדפתי כאמור לבחון את העתירה לגופה.

סוף דבר: לא מצאתי עילה להתערב בהחלטת רשויות התביעה ולכן אציע לחברי לדחות את העתירה. בנסיבות העניין לא יהיה צו להוצאות.

ה נ ש י א ה

השופט נ' הנדל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט נ' סולברג:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק-דינה של הנשיאה מ' נאור.

ניתן היום, י"ז בטבת התשע"ו (29.12.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ה נ ש י א ה

---

העותק כפוף לשינויי עריכה וניסוח. 14039220\_C12.doc עע + דז  
מרכז מידע, טל' 077-2703333 ; אתר אינטרנט, [www.court.gov.il](http://www.court.gov.il)